

Ioannes Oculus

Polish with John dla zaawansowanych #6

Ten człowiek jest pierwszy w kinematografii

Witam w szóstym odcinku podcastu Polish with John dla zaawansowanych. Jest to podcast dla uczących się polskiego na wyższym poziomie - średniozaawansowanym i zaawansowanym. Do każdego odcinka będzie załączony zapis całego tekstu na moim blogu. Linki znajdziecie w opisie.

Bardzo interesują mnie postaci osób nietuzinkowych. Takie, które mają wizję i realizują swoje niesamowite pomysły. Dzisiaj określamy ich mianem innowatorów. Przenieśmy się więc o ponad sto lat w przeszłość - na przełom dziewiętnastego i dwudziestego wieku. To były czasy, kiedy wiele znanych i oczywistych dla nas wynalazków było technicznymi nowinkami jak dzisiaj smartfony czy wirtualna rzeczywistość. Fotografia, żarówka czy tramwaj to były stosunkowo nowe wynalazki. Był to czas, kiedy rozwój techniki fascynował wiele osób, a jedną z nich był Kazimierz Prószyński.

Ten Warszawiak pochodzący z bardzo patriotycznej szlacheckiej rodziny stał się pionierem światowej kinematografii. Już w 1894 roku, jako student w Liege w Belgii, skonstruował aparat do rejestracji i odtwarzania filmów - pleograf. Tak! Już sto dwadzieścia cztery lata temu można było oglądać pierwsze filmy! Oczywiście były one czarno-białe i

daleko im do jakości dzisiejszych, nawet tych nagranych telefonem komórkowym, ale to był dopiero początek.

Kazimierz Prószyński był prawdziwym pasjonatem. Pracował dzień i noc nad udoskonaleniem swojego wynalazku oraz szukaniem nowych rozwiązań. Kręcił także krótkie filmy, które dokumentowały życie codzienne w Warszawie. Ponadto, już w 1902 roku stworzył dwa krótkie filmy *Powrót birbanta* oraz *Przygoda dorożkarza*, w których wzięli udział dwaj polscy aktorzy teatralni Kazimierz Junosza-Stępowski i Władysław Neubelt.

Prace nad nowym aparatem, aeroskopem, rozpoczął Kazimierz Prószyński w 1907 roku, a opatentował go w 1909. Był to wynalazek o znaczeniu przełomowym. Aeroskop to była pierwsza na świecie ręczna kamera filmowa o napędzie automatycznym. To co wydawało się wcześniej niemożliwe - stało się możliwe. Kamerzysta mógł zabrać kamerę gdzie chciał i filmować bez ograniczeń. To właśnie ten model został użyty do nakręcenia reportażu filmowego z koronacji Jerzego V na króla Anglii w 1911 roku.

Wróćmy jeszcze do roku 1909. Wtedy, przy okazji demonstracji pleografu znany na całym świecie Louis Lumiere miał powiedzieć: "Panowie, ten człowiek jest pierwszy w kinematografii, ja jestem drugi". Wynalazki Prószyńskiego wyprzedziły bowiem o rok kinematograf braci Lumiere. Kamera z 1909 roku była natomiast prawdziwą rewolucją.

Ta kamera zarejestrowała wiele niezwykle ważnych wydarzeń z początków XX wieku, także bardzo tragicznych. To właśnie dzięki niej możemy oglądać sceny z frontów I Wojny Światowej. Wielu reporterów straciło życie dokumentując tamte okrutne wydarzenia. Wykorzystano ją także w innych celach - robiono nią pierwsze reportaże, w których filmowano sceny z pokładu samolotu. W 1924 nakręcono reportaż z wyścigów samochodowych w Walii, a rok później mecz piłki nożnej na nowo zbudowanym stadionie sportowym w Wembley w Londynie.

Wśród innych wynalazków polskiego geniusza znalazły się między innymi kinofon, który pozwalał odtwarzać na raz obraz z filmu i dźwięk z gramofonu, kamera "Oko", mała i poręczna amatorska kamera filmowa, która pozwalała również na odtwarzanie nagrania. Tak, Kazimierz Prószyński zaprojektował pierwszą kamerę filmową do użytku domowego. Do końca życia pracował nad swoimi wynalazkami.

Niestety, tragedia II Wojny Światowej dosięgła także Kazimierza Prószyńskiego. W czasie wojny Niemcy go aresztowali i wywieźli najpierw do obozu koncentracyjnego w Gross-Rosen, a potem do obozu w Mauthausen, gdzie zmarł 13 marca 1945 roku.

Dla mnie jest to postać niesamowita i podziwiam jego upór i wytrwałość w pracy. Myślę, że takich osób nam potrzeba. Inteligentnych, chcących rozwijać naszą technikę i

cywilizację, a jednocześnie bardzo przywiązanych do rodziny i Ojczyzny. Może jest trochę zapomnianą osobą, ale na pewno jest bohaterem.

To tyle na dzisiaj. Mam nadzieję, że się podobało, a temat był interesujący. Na blogu ioannesoculus.com albo polishwithjohn.com znajdziecie zapis całego odcinka, mały słowniczek z trudniejszymi wyrazami oraz ćwiczenia. Na stronie możecie także zapisać się na mój newsletter, w którym od czasu do czasu dzielę się poradami jak uczyć się języków obcych. Będę wdzięczny także za wsparcie przez [serwis Patreon](https://www.patreon.com/), gdzie można wspierać swoich ulubionych twórców. A następny odcinek *Polish with John dla zaawansowanych* już za tydzień! Trzymajcie się zdrowo!

Zdjęcie: Wikipedia (data dostępu: 16 listopada 2018)

elementy muzyczne podcastu: "Sing Swing Bada Bing" Doug Maxwell/Media Right Productions; source: <https://www.youtube.com/audiolibrary/music> (attribution not required)

Słowniczek

pasjonat -aficionado

reportaż - documentary

opatentować - to patent

przełomowy - ground-breaking

kinematografia - film industry, cinematography

koronacja - coronation

rodzina szlachecka - family of the nobility

dorożkaż - cabman

birbant - gadabout